

Шульський М.Г., д.е.н., професор,
зав. каф. менеджменту
Шульський А.М., к.е.н., асистент
каф. публічного управління та адміністрування,
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ: СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

FOREIGN TRADE: THE STATE AND DEVELOPMENT TRENDS

Shulskyi M.G., professor
Shulskyi A.M. assistant
Lviv National University of Veterinary
Medicine and Biotechnologies named
after S.Z. Gzhytskyi, Lviv, Ukraine

АНОТАЦІЯ. У статті проведено дослідження процесів здійснення зовнішньої торгівлі господарюючими суб'єктами Львівщини. При цьому акцентовано увагу на ті основні складові даного виду людської діяльності, які у найповнішій мірі відображають її суть, роль і значення у різних сферах суспільних відносин. Це, передусім, основні термінологічні означення, що використовуються при здійсненні зовнішньої торгівлі (табл. 1), торгівля товарами із зарубіжними країнами (табл. 2) аналіз товарної структури зовнішньої торгівлі (табл. 3 і 4), експорт та імпорт окремих видів товарів (табл. 5 і 6).

При цьому зауважимо, що в даній публікації проведено дослідження не усіх аспектів здійснення зовнішньої торгівлі суб'єктами господарювання, а звернуто увагу лише на основні елементи, які становлять її фундамент. Отож, нами проведено дослідження основних показників статистичного обліку зовнішньоекономічної діяльності і таким чином підготовлено основу для дослідження динаміки її здійснення. Це обумовлено, з одного боку, обширністю і різнобічністю обраної теми дослідження, та обмеженістю в сторінковому обчисленні даної публікації, з іншого. Щодо одержаних результатів дослідження, то можна констатувати, що експорт здійснюється в основному шляхом реалізації сировини та напівфабрикатів, а імпортується готові товари до споживання. Нам слід переорієнтувати цей вид людської діяльності, дотримуючись принципу: «Продавати перероблену сировину, а закуповувати те, що неможливо виробити у нас».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: зовнішня торгівля, тенденції, зовнішньоекономічна діяльність, продукція, товари, експорт, імпорт, валютні надходження.

ABSTRACT. The article deals with the study of the processes of foreign trade by economic entities of Lviv region. At the same time,

attention is focused on those basic components of this type of human activity, which most fully reflect its essence, role and significance in various spheres of social relations. These are, first of all, the main terminological definitions used in the implementation of foreign trade, trade in goods with foreign countries analysis of the commodity structure of foreign trade, export and import of certain types of goods. Concerning the results of the research, it can be stated that export is realized to a greater extent due to the implementation of raw materials and semi-finished products, and imported products ready for consumption abroad for consumption.

KEY WORDS: foreign trade, tendencies, foreign economic activity, products, goods, export, import, foreign exchange earnings.

Постановка проблеми. Функціонування національної економіки України характеризується цілим комплексом різноманітних напрямів її розвитку, що обумовлений як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками впливу на її формування. Важливе місце у цих процесах займає такий вид людської діяльності, як здійснення зовнішньої торгівлі, яка виникла у період рабовласництва та розвивається в умовах сьогодення і, безумовно, буде розвиватися в майбутньому. Врахування саме цих важливих процесів, обумовлює необхідність детального, послідовного і всебічного дослідження зовнішньоекономічної діяльності, що частково, здійснено у цій публікації. Однак відзначимо, що ми охопили не весь спектр здійснення зовнішньої торгівлі, а лише її фундамент, на якому вона формується та тенденції за якими розвивається, а уже в наступних публікаціях слід досліджувати такі складові, як: механізм та інструменти здійснення; ефективність її проведення тощо. Саме в цьому полягає суть постановки проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан розвитку тенденцій зовнішньої торгівлі досліджений у працях багатьох дослідників, серед яких відзначимо таких, як: М.А. Артим, Я.О. Григоренко, С.В. Коломацька, М.А. Лисак, А.В. Скрипник, Є.М. Старченко, В.Ю. Школа, І.В. Германчук, Г.О. Пересядко, М.Г. Шульський, Я. Янишин, О. Булик та інші.

Проте у працях названих і неназваних вчених більшою мірою концентрується увага на дослідженні тенденцій здійснення цього виду діяльності на загальнодержавному рівні та меншою мірою на регіональному. Це по-перше. А по-друге, автори у своїх статтях прагнули і прагнуть охопити весь спектр здійснення цього виду діяльності, що теоретично і практично неможливо здійснити в одній, навіть обширній, публікації. Зовнішню торгівлю, тенденції її розвитку слід досліджувати всебічно, глибоко і систематично, однак здійснювати це необхідно поетапно з конкретним

виділенням певних складових. У нашій публікації — це початкові стадії формування основ зовнішньої торгівлі, що і відображено у наших дослідженнях.

Мета дослідження полягає в тому, щоб дати відповідь на питання: які тенденції притаманні зовнішній торгівлі, в яких об'ємах вона здійснюється, якими видами товарів проводиться ця торгівля, які валютні надходження надходять, які позитивні і негативні процеси відбуваються при цьому, що слід зробити, щоб поліпшити проведення зовнішньої торгівлі тощо. Все це передбачено дослідити у певній послідовності, системно і комплексно з врахуванням цілого комплексу факторів, що впливають на цей вид людської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Проведене дослідження за обраною темою вказує на важливість і актуальність здійснення процесів зовнішньої торгівлі суб'єктами господарювання. Адже саме цей вид торгівлі забезпечує, перш за все, надходження іноземної валюти, що є важливою складовою налагодження міжнародного співробітництва у різних сферах суспільних відносин. Це по-перше. По-друге, забезпечує результативніше використання наявних ресурсів для продукування продукції шляхом впровадження прогресивних технологій, застосування високопродуктивних технічних засобів виробництва продукції, її переробки та своєчасної доставки до споживача. Все це в комплексі сприяє не тільки забезпеченню виробництва високоякісної продукції в необхідних обсягах, але, і це надто важливо, підтримує належний життєвий рівень населення як окремих регіонів, так і держави в цілому.

Отож, вникнемо в суть зовнішньої торгівлі, її виникнення та розвитку. Про всі ці аспекти сказано в матеріалах табл. 1. Для цього використаємо інформацію з економічної енциклопедії і з допомогою діалогового методу дослідження (нами формуються питання, а відповіді віднаходимо із вказаної вище енциклопедії) висвітлимо ці питання. Не будемо деталізувати наведену інформацію, адже вона достатньою мірою характеризує еволюцію розвитку зовнішньої торгівлі, а прослідкуємо, як вона здійснюється на регіональному рівні, а саме — в умовах Львівської області.

Перш за все варто відзначити, що Львівщина, як складова України, має комплекс умов, які позитивно впливають на ведення зовнішньої торгівлі. Передусім це територіальне розміщення, яке характеризується близькістю до країн Європейського Союзу. Це по-перше. А по-друге, тут значно пізніше (1939 р.) почалася встановлюватися радянська влада, яка жорстко одержавлювала різні сфери суспільних відносин, особливо це відносилось до

здійснення процесів підприємництва взагалі і зовнішньої торгівлі зокрема. Досить також нагадати, що до «золотого» вересня 1939 р.» населення Львівщини, як і інших територій Західної України, могло вільно емігрувати в різні країни цивілізованого світу, тоді як населення Української РСР було міцно зажатє в лещата адміністративно-командної системи.

Таблиця 1

**ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ: ЇЇ СУТЬ,
ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК [3, с. 610-614]**

№ п/п	Питання, сформовані нами	Відповіді із тексту вищевказаного джерела
1	Що представляє собою зовнішня торгівля і коли вона виникла?	Зовнішня торгівля — торгівля між покупцями і продавцями різних країн світу. Для більшості держав зовнішня торгівля — основа зовнішньоекономічних зв'язків. Виникла в епоху рабовласництва
2	Що таке зовнішньо-економічні зв'язки та їх основні форми?	Це торгові, виробничі, науково-технічні та інші економічні зв'язки. Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків: зовнішня торгівля товарами і послугами, міжнародна міграція робочої сили, рух капіталів і міжнародний кредит, міжнародна кооперація та інші
3	На чому базується зовнішня торгівля?	Базується на міжнародному поділі праці, спеціалізації окремих країн на виробництві певних товарів
4	Які чинники обумовлюють розвиток зовнішньої торгівлі?	Зумовлено двома чинниками: нерівномірним розподілом між країнами економічних ресурсів (природних, людських, фінансових); різною ефективністю окремих товарів і послуг
5	Якими показниками характеризується розвиток зовнішньої торгівлі?	Показники: обсяги і динаміка експорту та імпорту, торговий баланс, умови торгівлі. Експорт та імпорт взаємозв'язані й взаємодоповнюють один одного. Сума експорту та імпорту — зовнішньоторговельний оборот країни
6	Як здійснюються державне регулювання зовнішньої торгівлі?	Зовнішня торгівля підлягає державному регулюванню. Її інструментами є митний тариф, ліцензування (надання державними органами на вивезення та ввезення товарів і послуг), контентування, нетарифні обмеження, експортні дотації тощо

Серед показників, які характеризують розвиток зовнішньої торгівлі, як було відзначено в табл. 1 (відповідь на 5-те питання), є «обсяги і динаміка експорту та імпорту», «які взаємозв'язані й взаємодоповнюють один одного» [3, с. 613–614]. Отож, в яких обсягах здійснюються процеси експорту та імпорту товарів суб'єктами господарювання Львівщини, представлено в табл. 2.

Таблиця 2

**ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ
ЛЬВІВЩИНИ, млн дол. США**

Показники \ Роки	2000	2005	2010	2014	2015	2015 у % до	
						2000	2014
Експорт, усього	294,7	622,2	974,3	1305,1	1206,3	4,1 раза	92,4
у тому числі в країні ЄС	209,1	446,9	625,5	942,9	866,8	4,1 раза	91,9
у % до загально-го обсягу	71,0	71,8	64,2	72,2	71,9	+0,9	-0,3
Імпорт, усього	393,0	933,8	2028,4	2472,0	1447,9	3,7 раза	58,6
у тому числі з країн ЄС	218,7	707,9	1440,6	1624,3	991,2	4,5 раза	61,0
у % до загально-го обсягу	55,6	75,8	71,0	65,7	68,5	+12,9	+2,8
Сальдо, усього	-98,3	-311,6	-1054,1	-1166,9	-241,6	245,8	20,8
у тому числі з країнами ЄС	-9,6	-261,0	-815,1	-681,4	-124,4	13,0 раза	18,3

Примітка: * тут і надалі використано матеріали Статистичного щорічника [7]

За 2000-2015 рр. показники експорту та імпорту як загалом, так і з країнами ЄС характеризуються однаковими змінами — починаючи з 2000 р. суми двох складових (експорту та імпорту) зовнішньої торгівлі зростали до 2014 р., а у 2015 р. — знизилась. Щодо співвідношення між експортом та імпортом, то ця різниця характеризується негативними значеннями — імпорт перевищує експорт.

Таблиця 3

**ТОВАРНА СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІ ГОСПОДАРЮЮЧИМИ
СУБ'ЄКТАМИ ЛЬВІВЩИНИ**

Роки Види продукції	2005	2010	2014	2015	2015 у % до	
					2005	2014
Усього	622,2* 100,0**	974,3 100,0	1305,1 100,0	1206,3 100,0	193,9 –	92,4 –
у тому числі: жи- ві тварини, про- дукти тваринного походження	18,9 3,0	1,5 0,2	12,0 0,9	9,3 0,8	49,2 -2,2	77,5 -0,1
продукти рос- линного похо- дження	16,4 2,6	30,5 3,1	88,3 6,8	148,7 12,3	9,1 ра- за +9,7	165,0 +5,5
жири та олії тва- ринного або рос- линного похо- дження	1,0 0,2	83,7 8,6	53,0 4,1	74,8 6,2	74,8 раза +6,0	141,1 +2,1
готові харчові продукти	15,9 2,5	44,2 4,5	151,4 11,6	89,4 7,4	5,6 ра- за +4,9	59,0 -4,2
мінеральні про- дукти	29,1 4,7	51,3 5,3	1,2 0,1	1,3 0,1	4,7 -4,6	108,3 –
полімерні матері- али, пластмаси та вироби з них	11,4 1,8	15,1 1,5	14,3 1,1	0,9 0,8	7,9 -1,0	6,3 -0,3
шкури необроб- лені, шкіра ви- чищена	16,7 2,7	35,6 3,7	31,3 2,4	32,2 2,3	192,8 -0,4	102,9 -0,1
деревина і ви- роби з деревини	71,8 11,5	119,1 12,2	150,4 11,5	131,5 10,9	183,1 -0,6	87,4 -0,6
текстильні мате- ріали та тексти- льні вироби	161,9 26,0	152,0 15,6	158,7 12,1	144,1 11,9	89,0 -14,1	90,8 -0,2
недорогоцінні матеріали та ви- роби з них	52,6 8,5	39,0 4,0	47,7 3,6	32,5 2,7	61,8 -5,8	68,1 -0,9
машини, облад- нання та механі- зми; електроне- ханічне облад- нання	127,0 20,4	269,4 27,7	358,7 27,5	320,7 26,6	252,5 +6,2	89,7 -0,9

Примітки: * чисельник — сума експорту, млн. дол. США;

** знаменник — у % до підсумку.

Загальні показники експорту та імпорту продукції матеріалізуються у конкретних видах продукції, яку продають і купують за межами держави. Щодо експорту продукції, то ці показники представлені в табл. 3. Порівнюючи дані табл. 2 і 3, можна стверджувати, що вони характеризуються подібними змінами, тенденціями і закономірностями — з 2005 р. (у табл. 2 взято дані за 2000 р.) по 2014 р. відбуваються процеси збільшення експорту, а в 2015 р. — зменшення. Коли співставити показники експорту продукції за 2015 р. з даними за 2005 р., то можна пересвідчитись в тому, що сума загального експорту збільшилась майже у двічі, відбулись значні збільшення валютних надходжень у розрізі окремих видів продукції.

Таблиця 4

ТОВАРНА СТРУКТУРА ІМПОРТУ ПРОДУКЦІЇ ГОСПОДАРЮЮЧИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЛЬВІВЩИНИ

Роки Види продукції	2005	2010	2014	2015	2015 у % до	
					2005	2014
Усього	933,8* 100,0**	2028,4 100,0	2472,0 100,0	1447,9 100,0	155,1 —	58,6 —
у тому числі: живі тварини, продукти тваринного походження	21,7 3,1	116,4 8,1	66,2 5,4	38,0 6,8	175,1 +3,7	56,8 +1,4
продукти рослинного походження	29,0 3,1	164,8 8,1	138,4 5,4	98,2 6,8	338,6 +3,7	73,6 +1,4
жири та олії тваринного або рослинного походження	9,4 1,0	8,2 0,4	4,3 0,2	6,0 0,4	63,8 -0,6	139,5 —
готові харчові продукти	57,1 6,1	86,9 4,3	131,9 5,3	102,4 7,1	179,3 +1,0	77,6 +1,8
мінеральні продукти	52,8 5,7	413,6 20,4	856,0 34,6	88,8 6,1	168,2 +0,4	10,3 -28,5
полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	88,2 9,4	221,0 10,9	189,2 7,7	155,6 10,7	176,4 +1,3	82,2 +3,0
шкури необроблені, шкіра вичищена	8,4 0,9	14,7 0,7	56,1 2,3	59,6 4,1	7,1 раз +3,2	106,2 +1,8
деревина і вироби з деревини	20,1 2,2	34,1 1,7	14,5 0,6	8,1 0,6	40,3 -1,4	56,9 —

Закінчення табл. 4

Роки Види продукції	2005	2010	2014	2015	2015 у % до	
					2005	2014
текстильні матеріали та текстильні вироби	133,2 14,3	163,2 8,1	208,8 8,5	196,3 13,6	147,4 0,7	94,0 +5,1
недорогоцінні матеріали та вироби з них	87,6 9,4	187,7 9,3	161,1 6,5	133,7 9,2	152,6 -0,2	83,0 +2,7
машини, обладнання та механізми; електромеханічне обладнання	208,7 22,3	263,7 13,0	315,8 12,8	272,7 18,8	130,7 -3,5	86,4 +6,0

Примітки: * чисельник — сума імпорту, млн дол. США;

** знаменник — у % до підсумку.

Співставлення цих даних з показниками 2014 р. відображає зворотні тенденції, а саме: зменшення загальних сум експортних надходжень, від реалізації переважної більшості окремих видів продукції.

Поряд з аналізом показників експорту продукції важливе значення має дослідження імпортних грошових витрат на її закупівлю за досліджуваний період. Ці дані представлені в табл. 4 і вони взаємозв'язані з показниками табл. 3. Хоча абсолютні показники експорту та імпорту дещо відмінні між собою, однак тенденції змін і закономірності їх розвитку однакові. Відносні показники цих двох складових зовнішньої торгівлі (експорту та імпорту) характеризуються значною строкатістю їх цифрових величин, що, безумовно, пов'язано із впливом різних чинників на розвиток зовнішньоторговельних зв'язків. Їх дію слід досліджувати, але це тема окремої публікації.

Валютні надходження характеризують грошові величини експортних операцій, а витрати валюти на закупівлю певних видів продукції відображають суми імпорту. Проте ці показники зовнішньоекономічних зв'язків, хоча і є важливими в процесах дослідження складових зовнішньої торгівлі, однак вони не повною мірою відображають цей вид діяльності.

Враховуючи сказане, нами використано статистичну інформацію Львівської області щодо здійснення експорту та імпорту окремих видів продукції в натуральних вимірах. Спочатку представимо матеріали щодо експорту продукції суб'єктами господа-

рювання Львівщини (табл. 5). Наведені показники характеризуються значною строкатістю їх числових величин. При цьому характерними особливостями продажу продукції за межі держави є те, що товари аграрного походження відзначаються стабільнішими величинами, ніж, скажімо, товари промисловості. Дані порівняння за 2015 р. з показниками за 2005 р. і 2014 підтверджують сказане. При цьому важливо відзначити як позитивні, так і негативні ознаки здійснення експорту товарів. До позитиву слід зарахувати збільшення продажу олії соняшникової, цукру, горілчаних виробів та інших. До негативу — зменшення реалізації м'яса і м'ясних продуктів з м'яса, фармацевтичних товарів, автотранспорту, телевізорів тощо.

Таблиця 5

**ЕКСПОРТ ОКРЕМИХ ВИДІВ ТОВАРІВ
ГОСПОДАРЮЮЧИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЛЬВІВЩИНИ**

Види товарів \ Роки	2005	2010	2014	2015	2015 у % до	
					2005	2014
М'ясо та харчові м'ясні продукти, тис. т	6,3	–	6,0	5,4	85,7	90,0
Вироби з м'яса, т	58,8	57,3	20,3	–	–	–
Зернові, тис. т	103,6	60,8	178,1	407,5	3,9 раза	2,3 раза
Олія соняшникова, тис. т	1,3	54,8	31,2	46,9	36,1 раза	150,3
Цукор, т	–	–	1114,9	2539,0	–	227,7
Кондитерські вироби з цукру та борошна, т	208,9	653,2	813,9	1849,8	8,9 раза	227,3
Шоколад та продукти, що містять какао, т	2321,5	404,4	987,5	466,6	20,1	47,2
Пиво солодове, тис. л	255,0	1551,2	1732,1	760,4	298,4	43,9
Спирт етиловий, т	4123,3	3788,7	0,2	1,8	0,0	9,0 раза
Горілка, лікери та інші алкогольні напої, т	515,5	267,8	959,7	2515,9	4,9 раза	262,2

Закінчення табл. 5

Види товарів \ Роки	2005	2010	2014	2015	2015 у % до	
					2005	2014
Цигарки, млн шт	28,3	218,7	44,3	246,7	8,7 раза	5,6 раза
Фармацевтичні товари, т	485,3	386,7	198,0	15,4	3,2	7,7
Лісоматеріали, тис. м ³	316,6	289,8	397,7	337,8	106,7	84,9
Плити деревостружкові, тис. м ³	56,8	253,6	229,9	305,5	5,4 раза	132,9
Автовантажувачі, шт	277	81	13	11	4,0	84,6
Телевізори, шт.	745	475	1	13	1,7	13,0 раза
Меблі, дол. США	11,9	44,4	112,8	100,6	8,5 раза	89,2

Досить нагадати, що в минулому у Львівській області діяли потужні підприємства з виробництва автобусів, телевізорів, автовантажувачів та інших товарів промислового походження.

Безумовно, відновити минуле — справа досить складна, проте слід дещо відроджувати з минулого в умовах сьогодення. Ці процеси, хоча і повільно, однак відбуваються. І ці позитивні зрушення слід підтримувати як на регіональному, так і державному рівнях. Одночасно, зауважимо, що не тільки слід відновлювати минуле, але і впроваджувати нове, зокрема в сільському господарстві слід налагоджувати органічне виробництво, продукцію якого доцільно поставляти на експорт. Умови для цього у нас є. Тим більше, що попит на екологічно чисту продукцію у світовому просторі зростає. І це слід враховувати вітчизняним господарникам.

У табл. 5 привертає увагу показник експорту продукції зернових культур, обсяги продажу якої за межі держави у 2015 р. зросли в порівнянні з 2005 р. у 3,9 разу, а з 2014 — 2,3 разу. Постає питання добре це чи погано? З нашої точки зору це погано і не виправдано. Нам значні обсяги зерна слід переробляти в комбікорми і використовувати для розвитку тваринництва, яке занепадає. На основі відродження цієї галузі нарощувати експортні обсяги продукції тваринного походження і зменшити її закупівлі за кордоном. Якщо і надалі будемо гігантськими темпами реалізовувати зерно за межі держави, то можливо, що хліб і булочні ви-

роби будемо імпортувати із-за кордону, тобто туди зерно-сировину, а до нас — готову продукцію з неї. Такий напрям розвитку зовнішньої торгівлі позбавлений елементів економічної доцільності, з одного боку, та здорового глузду, з іншого. Отже, експортувати необхідно не сировину, а продукцію вироблену з неї.

Не менш важливе значення в процесах дослідження зовнішньої торгівлі має аналіз імпорту окремих видів товарів. Які товари, в яких обсягах імпортуються у Львівську область представлено в табл. 6.

Таблиця 6

ІМПОРТ ОКРЕМИХ ВИДІВ ТОВАРІВ ГОСПОДАРЮЮЧИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЛЬВІВЩИНИ

Види товарів	Роки				2015 у % до	
	2005	2010	2014	2015	2005	2014
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
М'ясо та харчові м'ясні продукти, тис. т	21,1	81,6	42,4	29,1	137,9	68,6
Риба та ракоподібні, т	479,5	2610,1	903,1	4233,3	8,8 раза	46,9
Вироби і консерви м'ясні, т	209,9	252,2	165,4	46,0	22,3	282,3
Вироби і консерви рибні, т	96,0	292,2	116,1	264,4	275,4	227,4
Какао, т	6,4	4,6	3,6	3,1	48,4	86,1
Шоколад та продукти, що містять какао, т	2268,3	109,6	172,9	62,6	2,8	36,2
Вугілля, тис. т	24,0	84,4	1,9	73,7	307,1	38,8 раза
Нафта і нафтопродукти, тис. т	91,8	546,2	937,9	132,4	144,2	14,1
Добрива, тис. т	17,5	74,5	5,1	70,9	4,1 раза	19,9 раза
Плитка керамічна облицювальна, тис. м ²	1276,4	1054,1	1899,7	1412,1	110,6	74,3
Прокат чорних металів, тис. т	35,0	68,4	67,4	67,6	193,1	100,3
Автонавантажувачі, шт.	134	245	189	176	131,3	93,1
Автомобілі легкові, шт.	627	106	209	1627	259,5	7,8 раза
Автомобілі вантажні, шт	267	2008	2360	1222	4,6 раза	51,8

Наведені дані показують, що протягом досліджуваного періоду не досягнуто стабільності щодо закупівлі окремих видів продуктів за кордоном. Показники імпорту товарів характеризуються значними відхиленням як у бік збільшення, так і зменшення, а це є наслідками здійснення малопродуманих і малообґрунтованих програм реформ. Не вдаючись в детальний аналіз наведеної цифрової інформації в таблиці 6, лише відзначимо значні обсяги імпорту товарів, які можна виробляти у нас. Ми вважаємо, що імпортувати слід ті види продукції, які неможливо виробляти як у Львівській, так і в інших областях України. Наприклад, скажімо, маючи сприятливі природні умови для розвитку тваринництва імпортуємо значні обсяги продуктів тваринного походження, маючи значні запаси вугілля, виробляючи мінеральні добрива імпортуємо все це з інших держав. Раніше функціонували у Львівській області потужні промислові підприємства, зокрема заводи: автотранспортувачів; автобусний; телевізійний; конвеєрний та інші, на яких працювали сотні тисяч людей, а продукцію їх експортували, а тепер навпаки її імпортуємо. Так, не було раніше, однак так сталося за наслідками проведення реформ у кінці ХХ і початку ХХІ століття, проте так не повинно бути в умовах сучасності і тим більше у майбутньому. Як це зробити, які механізми повинні бути задіяні, які дійові інструменти використати — все це повинно бути предметом дослідження.

Висновки. Узагальнюючи сказане можна констатувати, що суб'єктами господарювання Львівщини здійснені певні зрушення щодо зовнішньої торгівлі. Поряд з позитивними виявлені негативні процеси щодо здійснення цього виду діяльності. Це, перш за все, зменшення обсягів експорту і імпорту продукції у 2015 р. у порівнянні з 2014 р. Такий стан, безумовно, обумовлено як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками, вплив яких слід досліджувати окремо.

Іншим висновком дослідження є те, що на Львівщині відбувається експорт сировини, а не продукції виробленої з неї. Щодо імпорту продукції, то тут також є свої негативи, як полягають в тому, що здійснюється закупівля тих видів продукції, які можна виробляти в Україні. Таким чином нам необхідно збільшити експорт не сировини, а виробленої продукції з неї. Це по-перше. А по-друге, імпортувати, те, що неможливо виробити у нас. Так здійснюють зовнішню торгівлю розвинуті країни світу, досвід яких слід нам запозичати і використовувати.

Список літератури

1. *Артиш В.І.* Виробництво та реалізація органічної продукції в світі / В.І. Артиш // *Економіка АПК*, — 2017. — № 3. — С.82–86.
2. *Григоренко Я.О.* Реалізація аграрного потенціалу України на світовому продовольчому ринку / Я.О. Григоренко // *Економіка АПК*. — 2016. — № 10. — С. 95–101.
3. *Економічна енциклопедія: У трьох томах. Том. 1 / Ред. кол.:... С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.* — К.: Видавничий центр «Академія», 2000. — 864 с.
4. *Коломацька С.Г.* Зовнішньоекономічна діяльність в Україні — правове регулювання та гарантії здійснення: навч. посіб / С.П. Коломацька. — К.: Професіонал, 2001. — 288 с.
5. *Лисак М.А.* Угода про Асоціацію України: стан торгівлі продовольчими товарами / М.А. Лисак // *Економіка АПК*. — 2016. — № 10. — С. 66–72.
6. *Скрипник А.В.* Оцінка можливостей експортного потенціалу сільськогосподарської продукції України / А.В. Скрипник, Є.М. Стариченко // *Економіка АПК*. — 2016. — №6. — С. 14–21.
7. Статистичний щорічник Львівської області за 2015 рік. Частина 1 / За ред. С.І. Зимовіної. — Львів, 2016. — 362 с.
8. *Український радянський енциклопедичний словник. В трьох томах. Том 3.* — К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії АН УРСР, 1968. — 856 с.
9. *Школа В.Ю.* Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: проблеми та перспективи розвитку / В.Ю. Школа, І.В. Германчук, Г.О. Пересядко // *Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 р.* / Відп за вип. О.В. Прокопенко. — Суми СумДУ, 2012. — С. 136–138.
10. *Шульський М.Г.* Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання Львівщини / М.Г. Шульський // *Наук. вісник ЛНУВМ та БТ ім. С.З. Гжицького*. — Львів. — Т 16. — №1 (58). Ч.1. — С. 310–314.
11. *Янишин Я.* Аналіз зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарського підприємства та шляхи її вдосконалення (на прикладі ТЗОВ «Агро ЛВ Лімітед») / Я. Янишин, О. Булик // *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*. — 2015. — № 22 (1). — С. 54–58.

References

1. *Artysh V.I.* Vyrobnystvo ta realizatsiia orhanichnoi produktsii v sviiti / V.I. Artysh // *Ekonomika APK*, — 2017. — № 3. — S. 82–86.
2. *Hryhorenko Ia.O.* Realizatsiia ahrarnoho potentsialu Ukrainy na svitovomu prodovolchomu rynku / Ia.O. Hryhorenko // *Ekonomika APK*. — 2016. — № 10. — S. 95–101.

3. Ekonomichna entsyklopediia: U trokh tomakh. Tom. 1 / Red. kol.:... S.V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. — K.: Vydavnychi tsestr «Akademiiia», 2000. — 864 s.
4. Kolomatska S.H. Zovnishnoekonomichna diialnist v Ukraini — pravove rehuliuвання ta harantii zdiisnennia: navch. posib / S.P. Kolomatska. — K.: Profesional, 2001. — 288 s.
5. Lysak M.A. Uhoda pro Asotsiatsiiu Ukrainy: stan torhivli prodovolchymy tovaramy /M.A. Lysak // Ekonomika APK. — 2016. — № 10. — S. 66–72.
6. Skrypnyk A.V. Otsinka mozhlyvostei eksportnoho potentsialu silskohospodarskoi produktsii Ukrainy /A.V. Skrypnyk, Ie.M. Starychenko // Ekonomika APK. — 2016. — №6. — S. 14–21.
7. Statystychnyi shchorichnyk Lvivskoi oblasti za 2015 rik. Chastyna 1 / Za red. S.I. Zymovinoi. — Lviv, 2016. — 362 s.
8. Ukrainskyi radianskyi entsyklopedychnyi slovnyk. V trokh tomakh. Tom 3. — K.: Holovna redaktsiia Ukrainskoi radianskoii entsyklopedii AN URSR, 1968. — 856 s.
9. Shkola V.Iu. Zovnishnoekonomichna diialnist v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku / V.Iu. Shkola, I.V. Hermanchuk, H.O. Peresiadko // Mizhnarodna stratehiiia ekonomichnoho rozvytku rehionu: materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Sumy, 19-21 chervnia 2012 r. / Vidp. za vyp. O.V. Prokopenko. — Sumy SumDU, 2012. — S. 136–138.
10. Shulskyi M.H. Zovnishnoekonomichna diialnist sub'iektiv hospodariuvannia Lvivshchyny / M.H. Shulskyi // Nauk. visnyk LNUVM ta BT im. S.Z. Hzhyskoho. — Lviv. — T 16. — №1 (58). Ch.1. — S. 310–314.
11. Yanyshyn Ia. Analiz zovnishnoekonomichnoi diialnosti silskohospodarskoho pidpriemstva ta shliakhy yii vdoskonalennia (na prykladi TzOV «Ahro LV Limited») / Ia. Yanyshyn, O. Bulyk // Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarynoho universytetu: ekonomika APK. — 2015. — № 22 (1). — S. 54–58.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2017 р.